

Kirkkonummen kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelma v. 2017 – 2020

Sisällys

Johdanto	3
1. Suomessa asuvat ulkomaalaiset	5
2. Lainsäädäntö ja sopimukset	5
2.1. Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/31.12.2010	6
2.2. Yhdenvertaisuuslaki	6
3. Kustannusten korvaaminen	7
4. Viranomaisten tehtävät paikallistasolla.....	7
5. Maahanmuuttoon liittyvät käsitteet	8
6. Kirkkonummen maahanmuuttajaväestö	8
7. Kunta palveluiden järjestäjänä	9
7.1 Perusturvan palvelut	10
7.1.1. Sosiaalipalvelut	10
Maahanmuuttajien parissa tehtävä sosiaalityö.....	10
7.1.2 Työllistymisyksikkö Toimari	11
7.1.3 Mielenterveyspalvelut	11
7.1.4 Päihdepalvelut	12
7.1.5 Puheterapia-, fysioterapia-, toimintaterapia- ja apuvälinepalvelut	12
7.1.6 Vammaispalvelut	13
7.1.9. Lääkäreiden ja hoitajien vastaanottotoiminta.....	15
7.1.10 Terveysneuvontapalvelu.....	15
7.1.11 Suun terveydenhuolto	15
7.1.12 Turvapaikanhakijoiden terveydenhuolto.....	15
7.1.13 Ikäihmisten palvelut.....	16
7.2. Sivistystoimen palvelut	16
7.2.1 Kotouttaminen perusopetuksessa ja lukiossa	16
7.2.2 Kirkkonummen kansalaisopisto, Medborgarinstitutet i Kyrkslätt	19
7.2.3. Varhaiskasvatus ja esiopetus kotoutumisen edistäjänä	20
7.2.4. Nuorisopalvelut.....	22
7.2.5 Liikuntapalvelut.....	23
7.2.6 Kulttuuripalvelut	23
7.2.7 Kirjasto	23
8. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian toiminta maahanmuuttajien työllistämässä.....	24
9. Ely-keskuksen järjestämä koulutus.....	25
10. Kolmas sektori	26
10.1. Punainen Risti.....	26
10.2 Luckan	26
10.3 Kirkkonummen suomalainen seurakunta	26
11. Yhteenvedo kehittämistoimenpiteistä.....	27

Johdanto

Kirkkonummen kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman päivittäminen perustuu laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) määriteltyyn veloitteeseen laatia maahanmuuttajien kotouttamisohjelma. Käsillä oleva, vuosille 2017 - 2020 laadittu kotouttamisohjelma on järjestyksessä neljäs Kirkkonummen kunnan laatima maahanmuuttajien kotouttamisohjelma.

Maahanmuuttajien määrä Suomessa on kasvanut viime vuosina ripeästi. Tämä kehitys heijastuu erityisesti Uudellemaalle ja Kirkkonummen kuntaan. Vuonna 2015 ulkomaan kansalaisten määrä Kirkkonummella oli 1910 (4,9 % väestöstä), joista yleisimmät kansalaisuudet olivat Viro, Venäjä, Ruotsi ja Britannia. Kaikkiaan Kirkkonummella asuu muita kuin Suomen kansalaisia yhteensä 81 eri kansallisuusryhmästä.

Maahanmuuttajien määrän kasvun ohella kehityksessä olennaista on ollut viime vuosina maahanmuuton monipuolistuminen ja tilapäisluonteisen muuttoliikkeen vahvistuminen. Suomeen tullaan pääsääntöisesti perhesiteen, opiskelun tai työn vuoksi.

Maailmassa on meneillään suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Suomeen saapui vuoden 2015 aikana 32 476 turvapaikanhakijaa. Vuonna 2014 turvapaikanhakijoita oli 3651. Kirkkonummen kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 18.4.2016 antaa Kirkkonummen kunnasta kuntapaikan ELY-keskuksen osoittaman laskennallisen osuuden (92) mukaisesti kansainvälistä suojelua saaville henkilöille (kiintiöpakolaisia, oleskeluluvan saaneita alaikäisiä turvapaikanhakijoita ja muita oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita). Aiemman vuonna 2014 Ely-keskuksen kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti Kirkkonummi vastaanottaa 15 pakolaista joka toinen vuosi alkaen vuodesta 2015.

Vuoden 2016 aikana Kirkkonummelle muutti 72 pakolaista omaehtoisesti, vastaanottokeskuksen avustamana tai kunnan sosiaalipalveluiden avustamana.

Kotouttamisohjelmassa on otettu huomioon kuntaan kohdistuvat lainsäädännölliset veloitteet sekä valtakunnalliset linjaukset kotoutumisen edistämisestä. Kirkkonummen kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman yleisenä tavoitteena on edistää maahanmuuttajien terveyttä, hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä vahvistaa osaamista ja oppimisen edellytyksiä.

Hyvinvoinnin ja terveyden eroja kavennetaan ehkäisevällä työllä sekä kohdentamalla palveluja erityisesti tarvitseville väestöryhmille ja alueille. Maahanmuuttajien osaamisen kehittämiseen tarjotaan riittävät nykyaikaiset mahdollisuudet ja tuki ja heidän työvoimapotentiaaliaan hyödynnetään. Ohjelman painopisteenä on lisäksi aktiiviseen elämäntapaan kannustaminen eri toimijaryhmien sekä eri toimialojen yhteistyönä.

Kirkkonummen kunta- ja palvelustrategian visio 2016 on sopiva myös maahanmuuttajatyön visioiksi. ”Kirkkonummi on turvallinen, luonnoltaan monipuolinen, hyvien palvelujen kunta lähellä pääkaupunkia. Rakennamme tulevaisuutta osaavien kuntalaisten, kehittyvän yritystoiminnan ja yhteistyön varaan.” Kotouttamisohjelman ytimessä ovat työllisyys, osallisuus, kotouttaminen ja kotoutuminen. Ohjelmassa painotetaan eri viranomaisten välistä yhteistyötä palveluiden kehittämiseksi maahanmuuttajien tarpeita vastaaviksi.

Kirkkonummen kunnan kotouttamisohjelman 2017-2020 päivittämistyöryhmään kuuluivat seuraavat henkilöt:

Anna-Lotta Aaltonen, osastonhoitaja, terveystalvet
 Leila Kurki, opetustoimen päällikkö
 Seppo Savikuja, nuorisotoimenjohtaja
 Katja Linnakylä, liikuntatoimen johtaja

Sanna Pääkkö, kirjastonhoitaja, sivistyspalvelut
Anna-Lotta Aaltonen, neuvola ja kouluterveydenhuolto
Peter Grönroos, mielenterveysjohtaja, toimintakyvyn tukipalvelut
Kaija Hannula, koulutusylilääkäri, terveyspalvelut
Mirja Junttila, luokanopettaja, opetustoimi
Marjatta Reiman, erityispäivähoidon koordinaattori, varhaiskasvatus
Elina Bruk, vs. maahanmuuttajatyön sosiaalityöntekijä, sosiaalipalvelut (1.12.2016 alkaen)
Sirkku Pekkarinen-Keto, sosiaalipalveluiden tulosalueen johtaja
Hannele Repo, ylihoitaja, perusturvan hallintopalvelut

Työryhmä kokoontui kaksi kertaa 18.10. ja 12.12.2016. Puheenjohtajana toimi sosiaalipalveluiden tulosalueen johtaja Sirkku Pekkarinen-Keto. Ohjelmaan pyydettiin toiminnan kuvaukset myös kolmannen sektorin toimijoilta, Luckanilta ja Kirkkonummen suomalaiselta seurakunnalta.

1. Suomessa asuvat ulkomaalaiset

Maahanmuuttajien määrä ja tausta vaihtelevat sen mukaan, arvioidaanko ulkomaalaisia kansalaisuuden, äidinkielen vai syntymämaan perusteella vai näiden yhdistelmänä. Suomessa on eniten ulkomaan kansalaisia Virosta sekä Venäjältä ja näiden maiden kieltä puhuvat ihmiset muodostavat myös suurimmat vieraskielisten ryhmät. Ulkomailla syntyneitä on eniten entisestä Neuvostoliitosta, Virosta sekä Ruotsista.

Maahanmuuton vähäisyyden vuoksi ulkomaalaisten osuus väestöstä on kasvanut hitaasti. Suomessa oli vuonna 2014 ulkomaalaisia (ulkomaan kansalaisia) noin 219 700, mikä on neljä prosenttia koko Suomen väestöstä. Ulkomaalaisten määrän kasvusta huolimatta Suomessa asuu muihin läntisen Euroopan maihin verrattuna vähiten ulkomaalaisia.

Ulkomaalaiset ovat keskittyneet suurimpiin kaupunkeihin. Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa asuu lähes 65 prosenttia kaikista Suomessa asuvista ulkomaalaisista.

Kokonaisvastuu maahanmuuttopolitiikan toteuttamisesta sekä ulkomaalais- ja kansalaisuuslain kehittämisestä kuuluu sisäministeriölle. Maahanmuuttopolitiikkaa koskevat linjaukset ja päätökset valmistellaan yhteistyössä muiden maahanmuuttoasioita hoitavien viranomaisten kuten työministeriön ja ulkoasiainministeriön kanssa. Sisäministeriöllä on ulkomaalaishallinnossa keskeinen asema maahantuloon, maassa oleskeluun, maasta poistamiseen sekä kansainväliseen suojeluun liittyvissä asioissa. Ulkomaalais- ja kansalaisuuslainsäädännön kehittäminen ja näihin liittyvä politiikan valmistelu kuuluu sisäministeriölle.

Maahanmuuttoasioita hoitavat myös rajavartiolaitos sekä poliisi. Työministeriön vastuulla ovat maahanmuuttajien yhteiskuntaan kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen, turvapaikanhakijoiden vastaanotto sekä ulkomaisen työvoiman käyttö.

Ulkoasiainministeriö vastaa viisumipolitiikasta. Suomen ulkomaan edustustot myöntävät viisumeita ja vastaanottavat kansalaisuusilmoituksia sekä oleskelulupahakemuksia.

2. Lainsäädäntö ja sopimukset

Ulkomaalaislaki ja Suomen solmimat kansainväliset sopimukset säätelevät ulkomaalaisten maahantuloa, oleskelu- ja työluvan myöntämistä sekä maasta lähtöä. Tärkeimmät Suomea sitovat sopimukset ovat ihmisoikeuksien julistus, YK:n vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus ja sen lisäpöytäkirja vuodelta 1967. Maahanmuuttajalta edellytetään oleskelulupa ja turvapaikanhakijalta rekisteröitymistä turvapaikanhakuprosessiin, jonka hallinnointi kuuluu sisäasiainministeriölle.

Maahanmuuttajien oikeudet suomalaisen yhteiskunnan palveluihin ja etuuksiin määräytyvät myönnetyn oleskeluluvan perusteella. Keskeisiä lakeja oikeuksien kannalta ovat laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta, kotikuntalaki, sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö, erityisesti sosiaalihuoltolaki ja toimeentulotukilaki.

Pakolaiset, turvapaikanhakijat ja jossain määrin myös paluumuuttajat kuuluvat siihen maahanmuuttajaväestöön, joka on edellä mainittujen lakien lisäksi myös erityislainsäädännön ja valtioneuvoston päätösten piirissä. Kunnan jokainen viranomaisen vastaa kuitenkin omalla toimialallaan myös heidän palveluistaan.

2.1. Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/31.12.2010

Uusi kotoutumislaki tuli voimaan 1.9.2011. Kotoutumislain tavoitteena on tukea maahanmuuttajien aktiivista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa sekä edistää heidän kotoutumistaan. Uudella lailla halutaan erityisesti parantaa kotoutumisen alkuvaiheen ohjausta. Suomeen muuttavalla on mahdollisuus kotoutumispalveluihin ja -neuvontaan. Oleskeluluvan myöntämisen tai oleskeluoikeuden rekisteröinnin yhteydessä jokaiselle jaetaan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä sekä kansalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista.

Uuden kotoutumislain lähtökohtana on vastata maahanmuutossa viime vuosina tapahtuneisiin muutoksiin. Aikaisemmin lain lähtökohtana olivat pakolaisina ja paluumuuttajina Suomeen saapuvat henkilöt, mutta nykyisin Suomeen muutetaan monista eri syistä ja uudessa kotoutumislainsäädännössä huomioidaan kaiken ikäiset ja taustaiset muuttajat. Kotoutumispolitiikassa painottuvat jatkossa erityisesti toimenpiteet, joilla tuetaan perheiden, lasten ja nuorten kotoutumista.

Aikuisten kohdalla tavoitteena on työllisyyden parantaminen. Ohjausta avoimille työmarkkinoille parannetaan kotoutumisen alkuvaiheen palveluilla, kuten selvittävällä ja kaikille tarjolla olevalla alkukartoituksella sekä siihen perustuvalla kotoutumissuunnitelmalla ja -koulutuksella. Alkukartoituksessa arvioidaan henkilön työllistymis-, opiskelu- ja muita kotoutumisvalmiuksia sekä muiden kotoutumista edistävien toimien tarpeita. Henkilö ohjataan tämän jälkeen toimenpiteisiin tarvelähtöisesti.

2.2. Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) astui voimaan 30. päivänä joulukuuta vuonna 2014. Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa lain soveltamisalaan kuuluvissa syrjintätilanteissa. Lakia sovelletaan sekä julkisessa että yksityisessä toiminnassa, kun kysymys on mm. työhönottoperusteista, työoloista tai työehdoista, henkilöstökoulutuksesta tai koulutuksen saamisesta. Lakia sovelletaan myös etnisen alkuperän perusteella tapahtuvaan syrjintään, kun kysymys on sosiaali- ja terveyspalveluista, sosiaaliturvaetuksista tai muista sosiaalisin perustein myönnettävistä tuista, alennuksista tai etuuksista taikka yleisesti saatavilla olevien asuntojen, muun irtaimen tai kiinteän omaisuuden taikka palvelujen tarjoamisesta yleisölle lukuun ottamatta yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvia oikeustoimia.

Yhdenvertaisuuslain 5 § mukaan viranomaisilla on velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Viranomaisten tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista. Etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaisien tulee laatia yhdenvertaisuussuunnitelma siinä laajuudessa kuin kunkin viranomaisen toiminnan luonne sitä vaatii.

Kirkkonummen kunta on hyväksynyt tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuonna 2016. Sen tavoitteena on edistää kunnan työntekijöiden yhdenvertaisuutta Kirkkonummen kunnassa.

3. Kustannusten korvaaminen

Kotoutuslain 45 §:n mukaan kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutuslain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausten piiriin kuuluvan seitsemän vuotta täyttäneen henkilön osalta korvaus on 2 300 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaan henkilön osalta 6 845 euroa vuodessa. Korvausta maksetaan siten, että kiintiöpakolaisina Suomeen tulleista maksetaan neljä vuotta ja turvapaikanhakijoina tulleista ja pakolaisstatuksen saaneista maksetaan kolme vuotta henkilöltä. Keväällä 2016 tämä laskennallinen korvaus on automatisoitu.

Seitsemän vuotta täyttäneen henkilön korvausta maksetaan 7-vuotissyntymäpäivää seuraavasta päivästä alkaen ja alle 7-vuotiaan korvausta maksetaan sen vuorokauden loppuun, jona henkilö täyttää seitsemän vuotta. Laskennallisia korvauksia tulisi käyttää lähtökohtaisesti kunnan kotouttamisohjelmassa mainittuihin kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden järjestämiseen ja kehittämiseen. Laskennallisella korvauksella voidaan kattaa kotoutumista tukevaa toimintaa, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa sekä osallisuutta edistäviä palveluja. TEM:in ohjeistuksessa sanotaan, että korvauksella voidaan kattaa ohjauksen, neuvonnan ja muun kotoutumista tukevan toiminnan järjestämistä. Joten myös sivistystoimialan antama ohjaus- ja neuvontatoiminta voidaan lukea tähän.

Laskennallista korvausta maksetaan kiintiöpakolaisista neljän vuoden ajan ja muille pakolaisille kolmen vuoden ajan siitä päivästä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään. Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan, eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain (201/194) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa. Laskennallista korvausta ei voida maksaa pidemmältä ajalta, vaikka korvausten piiriin kuuluvan henkilön kotoutumisaika viranomaisten toimesta jatkuisikin em. aikaa pidemmälle.

4. Viranomaisten tehtävät paikallistasolla

Uuden kotoutuslain mukaan eri viranomaisilla on omat tehtävänsä kotoutumisen tukemisessa. Kunnan tehtävänä (30 §) on yleis- ja yhteensovittamisvastuu kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunnan on huolehdittava, että kunnan palvelut soveltuvat maahanmuuttajille ja että ne järjestetään tarvetta vastaavasti. Kunnan on niin ikään huolehdittava oman henkilöstön kotouttamisen osaamisen kehittämisestä.

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävänä (40 §) on vastata työllistymistä ja kotoutumista edistävästä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijaksi ilmoittautuneille. TE-toimisto huolehtii, että palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja heillä on velvoite monialaiseen yhteistyöhön kotoutumista edistettäessä (31 §) (kunta, TE -toimisto, poliisi, järjestöt ja yhteisöt).

5. Maahanmuuttoon liittyvät käsitteet

Kotoutuminen: maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla, kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.

Kotouttaminen: kotoutumisen monialaista edistämistä viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla. Kotoutumisjakson kesto on neljä vuotta (johon kunta saa erillistä rahoitusta, kotouttaminen ei suinkaan pääty tähän), minkä jälkeen maahanmuuttaja siirtyy yleisten sosiaali- ja terveystalveluiden piiriin.

Maahanmuuttaja: Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti.

Pakolainen: henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen, tai poliittisen mielipiteen johdosta. Turvapaikanhakijasta poiketen kiintiöpakolainen on saanut pakolaisstatuksen jo ennen Suomeen tuloaan YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:lta.

Turvapaikanhakija: henkilö, joka anoo kansainvälistä suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta vedoten vuoden 1948 ihmisoikeuksien julistuksen mukaiseen oikeuteen turvapaikasta.

Erityistoimenpiteet ovat tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä, joita käytetään erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhelanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Välitön syrjintä tarkoittaa sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa. *Välillinen syrjintä* tarkoittaa sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia tai tarpeellisia.

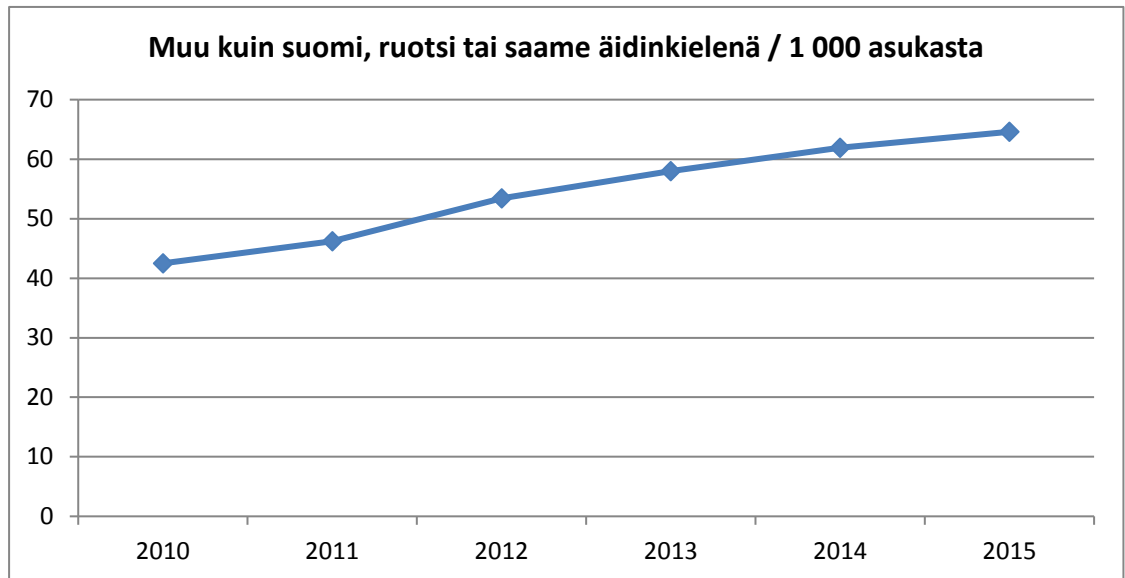
6. Kirkkonummen maahanmuuttajaväestö

31.12.2015 Kirkkonummella asui 38 675 asukasta, joista muun kuin Suomen kansalaisuuden omaavia oli 1910. Suurimmat kansalaisuusryhmät on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muissa kansalaisuusryhmissä on 20 tai sitä vähemmän henkilöitä. Kaikkiaan Kirkkonummella asuu muita kuin Suomen kansalaisia yhteensä 81 eri kansalaisuusryhmästä.

Kansalaisuus	lkm	%-osuus ulkomalaisista	%-osuus koko väestöstä
Viro	899	47,1 %	2,3 %
Venäjä	155	8,1 %	0,4 %
Ruotsi	65	3,4 %	0,2 %
Britannia	54	2,8 %	0,1 %

Saksa	44	2,3 %	0,1 %
Thaimaa	37	1,9 %	0,1 %
Yhdysvallat (USA), Suomi	35	1,8 %	0,1 %
Kiina	34	1,8 %	0,1 %
Puola	33	1,7 %	0,1 %
Irak	32	1,7 %	0,1 %

Taulukko 1. Suurimmat ulkomaalaisryhmät Kirkkonummella 31.12.2015.

Kuvio 1. Vieraskielisten osuus Kirkkonummella.

7. Kunta palveluiden järjestäjänä

Kunnan tärkein tehtävä on tuottaa palveluja kaikille asukkaalleen, niin suomalaissyntyisille kuin maahanmuuttajataustaisillekin. Kuntalaisten erityistarpeet saattavat olla hyvin monenlaisia ja niiden huomioiminen on haasteellista. Tämän kotouttamisohjelman tavoitteena on kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin, myönteisten etnisten suhteiden ja yhteisöllisyyden edistäminen. Kirkkonummen kunta haluaa kannustaa kuntalaisia omatoimisuuteen itsestään, toisistaan ja ympäristöstään huolehtimisessa sekä huolehtia kunnan palveluiden hyvästä laadusta.

Maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten hyvinvointi liittyy läheisesti heidän sosioekonomisen asemansa kohentamiseen, minkä kannalta kaikkein keskeisimpiä asioita ovat työllisyys ja koulutus. Kunnan eri palvelut esitellään ja kappaleen lopuksi on koottu eri palveluiden keskeiset kehittämisehdotukset.

Maahanmuuttajien palveluista puhuttaessa kiinnitetään usein huomiota erityispalveluihin, jotka on suunnattu vain maahanmuuttajille. Varsinkin kotoutumisen alkuvaiheessa normaalipalveluiden piiriin siirtymistä tukevat erityispalvelut, kuten kielikoulutus ja maahanmuuttajille suunnatut neuvontapalvelut, ovat tärkeitä. Maahanmuuttajien väestöosuuden kasvaessa julkisten palveluiden suurin haaste on huolehtia peruspalveluiden valmiuksista tuottaa laadukkaita palveluita kaikille kuntalaisille. Joissakin tilanteissa maahanmuuttajaryhmien lähtökohdat oman hyvinvointinsa turvaamisessa voivat olla muuta väestöä heikommat, mikä edellyttää positiivista erityiskohtelua kuntalaisten yhdenvertaisten mahdollisuuksien turvaamiseksi.

Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden vaikutusmahdollisuudet täytyy turvata myös asukastoiminnassa ja asuinalueiden kehittämiseen sekä lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen liittyen. Koska maahanmuuttajaperheiltä saattaa puuttua kaikkien perheiden hyvinvoinnin kannalta tärkeät sosiaaliset verkostot, liittyy kysymys perheiden tukemisesta yhteisöllisyyteen. Yhteisöllisyyden tukeminen on hyvä esimerkki tavoitteesta, jonka edistämiseksi kaivataan verkostomaista työskentelyä yhteistyökumppaneiden kesken. Kunta ei voi yksin ratkaista kaikkia kotoutumiseen liittyviä kysymyksiä. Yhteisöllisyyden ja perheiden tukeminen voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Kirkonummen seurakunnat tai kirkkonummelaiset järjestöt saattavat yhteen valtaväestöön kuuluvia ”kummiperheitä” ja ystäviä kaipaavia maahanmuuttajaperheitä.

7.1 Perusturvan palvelut

7.1.1. Sosiaalipalvelut

Maahanmuuttajien parissa tehtävä sosiaalityö

Maahanmuuttajatyön sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja kuuluvat aikuissosiaalityön työyksikköön. Asiakkaina ovat alle kolme vuotta maassa olleet asiakkaat. Työtehtävät ovat seuraavat:

- ohjaus ja neuvonta kaikille maahanmuuttajataustaisille sosiaalipalveluiden asiakkaille
- uusien asiakkaiden alkukartoitus
- alkuinformaatio perusturvan palveluista ja kunnan muista palveluista
- kotoutumissuunnitelmien teko työvoiman ulkopuolella oleville
- yhteistyö muiden viranomaisten kanssa, tiedottaminen esimerkiksi tulkkipalveluista
- täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen. Perustoimeentulotuen myöntämisestä vastaa Kansaneläkelaitos 1.1.2017 alkaen.

Työ maahanmuuttajien parissa on verkostotyötä. Yhteistyötä tehdään seuraavien tahojen kanssa: maahanmuuttajien omat verkostot, terveyspalvelut, työvoimatoimisto, maistraatti, poliisi, asuntotoimisto, Kela, päiväkotit, koulut, aikuisopetus, muut sosiaalipalvelut ja työllistymisyksikkö Toimari, Luckan sekä kolmannen sektorin toimijat. Kolmen vuoden maassa olon jälkeen asiakkaat asioivat muiden kuntalaisten tavoin perusturvan palveluissa.

Perhepalvelut ja lastensuojelu

Lapsiperheiden kotipalvelun työntekijät toimivat lapsiperheissä. He auttavat perhettä päivittäisissä töissä, esim. lastenhoidossa ja ruuanlaitossa. Heidän työnsä on asiakaslähtöistä perheen kokonaisvaltaista tukemista. Lähtökohtana ovat perheen omat voimavarat ja niiden hyödyntäminen

Lastensuojelutoimenpitein autetaan lasta silloin, kun hänen elämäntilanteensa on sellainen, että hänen terve kehityksensä ja hyvinvointinsa on vaarassa. Lastensuojelun tarve voi syntyä perheen tilapäisten ongelmien vuoksi. Vaikeudet vanhempien elämäntilanteessa voivat olla niin raskaita, että he väsyvät ja tarvitsevat tukea selviytyäkseen.

Lapsia ja perheitä voidaan auttaa seuraavilla tukimuodoilla: tukihenkilö- tai tukiperhe-toiminta, erilaiset terapiamuodot, perheohjaus, lasten virkistystoiminta, taloudellinen tuki, perhekuntoutus tai lapsen sijoittaminen tilapäisesti sijaishuoltoon.

Sosiaalipalveluiden tavoitteet:

- huolehditaan nykyistä aktiivisemmin, että kunnan rooli maahanmuuttajien työllistämisenä vahvistuu
- varmennetaan, että kunnan neuvontapalveluissa on valmiudet antaa neuvontaa ja ohjausta maahanmuuttajille
- järjestetään maahanmuuttajatyöhön liittyvää koulutusta kunnan työntekijöille säännöllisesti
- laaditaan kunnan tärkeimmistä peruspalveluista monikieliset esitteet (suurimmat kieliryhmät)
- maahanmuuttajien kotouttamisohjelma päivitetään kerran valtuustokaudessa valtuustokauden viimeisenä vuotena.
- huolehditaan siitä, että maahanmuuttajille tarjotaan tulkkipalveluita sekä tarpeeksi aikaa tulkin kanssa asioimiseen. Kaikilla kunnan työntekijöillä on valmiudet käyttää tarvittaessa tulkkiä.

7.1.2 Työllistymisyksikkö Toimari

Työllistymisyksikkö Toimarissa on vuodesta 2002 ollut ulkomaalaistaustaisia asiakkaita vuosittain n. 10 % koko asiakaskunnasta. Kyseessä ovat maahanmuuttajat, jotka ovat olleet Suomessa jo pitkään ja täyttävät kuntouttavan työtoiminnan kriteerit. Suomen kielen taito on kaikilla ollut heikko ja asiakkaat ovatkin Toimarissa keskittyneet kielitaidon parantamiseen.

Toimintavuosien varrella on muutamia maahanmuuttajia työllistynyt ja joitakin on päässyt ammatilliseen koulutukseen.

Toimarissa on järjestetty vuosina 2015 - 2016 yhteistyössä kansalaisopiston kanssa kielikoulutusta n. 40 maahanmuuttajalle. Puolet kielikoulutuksessa olleista haluaa jatkaa kuntouttavan työtoiminnan pajatoiminnassa ja työharjoittelussa eri kunnan toimipisteissä. Työelämään aktivoituminen on ollut heikkoa.

Maahanmuuttajien joukossa on paljon 50 - 60 -vuotiaita, joiden työkyky ja kielitaito on heikkoa. Toimarissa pyritään järjestämään heille työkyvyn arviointeja, mielekästä tekemistä ja muuta ylläpitävää kuntouttavaa työtoimintaa.

7.1.3 Mielenterveyspalvelut

Perheneuvola

Palvelut on suunnattu perheille, joissa on alle 13-vuotiaita lapsia (1.6.2017 alkaen alle 16 v. lapsia) tai joihin odotetaan lasta. Perheneuvola tarjoaa neuvontaa, tukea ja lyhytkestoista terapeuttista työskentelyä perheenjäsenten keskinäisiin suhteisiin, perhe-elämään, vanhemmuuteen ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Perheneuvolan työntekijät tarjoavat myös konsultaatioapua muille lasten ja perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille.

Perheneuvolassa työskentelee psykologeja ja perheneuvojia. Työryhmään kuuluu lisäksi konsultoiva lastenpsykiatri, joka on paikalla 2 - 4 päivänä kuukaudessa.

Nuorten hyvinvointiasema

Nuorten hyvinvointiasema tarjoaa matalan kynnyksen mielenterveyspalvelua 13 – 25 -vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Hyvinvointiasema antaa määräaikaista hoitoa, tukea ja ohjausta nuorten elämänhallintaan pyrkimyksenä tukea nuoren yhteiskuntaan kiinnittymistä ja syrjäytymisen ehkäisyä. Hyvinvointiasemalla työskentelee psykiatrinen sairaanhoitaja ja psykologi. Työskentelyssä painottuu verkostotyö kunnan muiden toimijoiden kuten koulun, terveyskeskuksen, perhepalvelujen, sosiaalitiön, päihdepalvelujen ja nuorisotoimen kanssa.

Aikuisten mielenterveyspalvelut

Psykiatrisen sairaanhoitajan tai psykologin vastaanotolle tullaan lääkärin tai muun asiantuntijan ohjaamana tai omalla yhteydenotolla. Hoitoon ohjautetaan usein masennus-, ahdistus- ja paniikkioireiden vuoksi tai elämäntilannekriiseissä. Vastaanotolla on mahdollisuus tilanekartoitukseen, määräaikaiseen (1 - 10 käyntiä) tuki- tai hoitajaksoon, lääkehoidon seurantaan ja jatkohoitoon ohjaukseen. Toimintamuotoina ovat esim. elämäntilannetta ja ongelmia jäsentävät kartoituskäynnit, tukea antavat tai hoidolliset yksilökeskustelut sekä perhe- ja verkostotapaamiset.

Ankkuri – mielenterveyskuntoutujien päiväkeskus

Ankkuri on matalan kynnyksen päivätoimintaa, johon ei tarvita lähetettä. Päiväkeskuksen toiminta-ajatuksena on tarjota asiakkaille mielekäs päivä monipuolisen toimintakykyä ja sosiaalisia taitoja tukevan toiminnan kautta. Päivätoiminta muodostuu esim. ohjatusta ruoanlaitosta, erilaisista ryhmistä ja retkistä. Asiakasta tuetaan kotona selviytymisessä, arjenhallinnassa ja lääkehoidon toteutuksessa. Jokaiselle asiakkaalle laaditaan henkilökohtainen kuntoutumissuunnitelma. Henkilökuntaan kuuluu yksi psykiatrinen sairaanhoitaja ja kolme lähihoitajaa.

Kaikissa mielenterveyspalveluissa on mahdollisuus käyttää tulkkipalveluita.

7.1.4 Päihdepalvelut

Päihdepalveluiden päivystys tapahtuu A-klinikalla, jonne tullaan ilman lähetettä. Päivystys on avoinna kaikkina viikonpäivinä, myös viikonloppuisin. Päivystyksessä aloitetaan hoidontarpeen arvio. Lääkäri on paikalla kerran viikossa. Asiakkaat ohjautuvat lääkärin vastaanotolle A-klinikan työntekijän arvioinnin perusteella. Lääkäri ei ota päivystysasiakkaita. A-klinikalla toteutetaan alkoholin ja huumausaineiden avovieroituksia lääkärin ohjeistuksen mukaisesti. Laitoshoito on aina avohuollon tukitoimenpide. Laitosvieroitukseen tai laitoshoitoon hakeutuminen tapahtuu aina A-klinikan hoidontarpeen arvioinnin kautta.

A-klinikan hoitomuotona käytetään psykososiaalista tukea, jolloin asiakkaalle varataan terapeutteja keskusteluaikojia ja yhdessä asiakkaan kanssa laaditaan hänelle yksilöllinen hoito- ja kuntoutussuunnitelma. Muita hoitomuotoja ovat ryhmähoidot, korva-akupunktio, lääkehoito sekä asiakkaan kotiin vietävät palvelut sekä konsultoiva työote.

Päivätoimintakeskus Luotsi on kuntouttavalla otteella päihdepalveluiden näkökulmasta elämän solmukohtiin ratkaisumalleja tarjoava avopalveluyksikkö. Asiakkaat ohjautuvat Luotsin toimintaan A-klinikan kautta.

7.1.5 Puheterapia-, fysioterapia-, toimintaterapia- ja apuvälinepalvelut

Puheterapia

Puheterapeuttien puoleen voi kääntyä erilaisten kommunikaation ongelmien (kielen, puheen ja äänen ongelmat) sekä vauva- ja leikki-iän kielellisten kehityspulmien takia omasta aloitteesta, läheteellä tai asiantuntijasuosituksesta.

Perusturvan puheterapeutit työskentelevät neuvolaikäisten lasten (kotihoitossa tai yksityisessä päivähoitossa olevat 0 – 6 -vuotiaat), kouluikäisten lasten ja nuorten sekä aikuisten ja osastopotilaiden sekä heidän perheidensä ja omaistensa kanssa. Perusturvan puheterapeutit antavat konsultaatiota yhteistyötahoille (mm. päivähoito, koulu).

Varhaiskasvatuksen puheterapeutit hoitavat kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevia lapsia.

Puheterapiapalveluissa on mahdollista käyttää tulkkipalveluita.

Fysioterapia

Fysioterapiaan voi hakeutua toimintakyvyn häiriytyessä kivun, sairauden tai vamman takia sekä lasten kehitysviiveissä ja nuorten tuki- ja liikuntaelinoireiden ennaltaehkäisyssä. Toiminta painottuu arvioon, ohjaukseen, seurantaan ja ryhmätoimintaan. Vammojen ja leikkausten jälkitiloissa sekä muissa vaikeissa toimintahäiriöissä edellytetään terveyskeskus- tai sairaalalääkärin arviota ja lähetettä. Kiireellisissä tapauksissa ensikontakti pyritään järjestämään kahden viikon sisään, ei päivystystä.

Toimintaterapia

Toimintaterapiassa tutkitaan, arvioidaan ja tehdään suunnitelma lasten toimintakyvyn parantamiseksi. Aikuispalveluita antava toimintaterapeutti tekee asunnonmuutostyö-arvioita vaikeavammaisille, antaa terapiaa sekä hoitaa osaltaan apuvälinepalveluita.

Apuvälinepalvelut

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluilla tuetaan kotoutuvien liikunta-, toiminta- ja kommunikointikykyä ja selviytymistä arjessa sekä kotona että kotiympäristössä.

7.1.6 Vammaispalvelut

Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla on vamman tai sairauden johdosta erityisiä ja pitkäaikaisia vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämäntoiminnoista. Vammaispalvelujen tavoitteena on mahdollistaa vammaiselle kuntalaiselle hyvä, mielekäs ja muihin kuntalaisiin nähden tasa-arvoinen elämä.

Erityishuollon tarkoituksena on edistää kehitysvammaisen suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, hänen omintakeista toimeentuloaan ja sopeutumistaan yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa opetus, hoito ja muu huolenpito. Erityishuollon palvelut ovat toissijaisia, kuntien normaalipalveluja täydentäviä. Kirkkonummen kunta tuottaa työtoimintaa aikuisille kehitysvammaisille Kirkkonummen työkeskuksessa sekä ostaa erityispalveluita Eteva ja Kärkulla kuntayhtymiltä sekä Rinnekoti-säätiöltä.

7.1.7 Terveyssoseaalityö

Terveyssozialityössä tuetaan ja vahvistetaan sosiaalista toimintakykyä sekä neuvotaan ja ohjataan asiakasta viranomaisasioissa, annetaan tietoa elämänhallinnasta ja osallistutaan hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelmien laadintaan. Terveyssozialityössä tehdään laitospalveluiden pitkäaikaispäätöksiä.

7.1.8 Terveydenhoitopalvelut

Neuvolatoiminta

Neuvolapalvelut palvelevat kaikkia kirkkonummelaisia lapsiperheitä. Palveluiden käyttö on vapaaehtoista, mutta poisjäävien tuen tarve selvitetään.

Neuvoiloissa tarjotaan asiakkaille tulkkipalveluita, mikäli yhteistä kieltä ei ole. Neuvolatoiminnan tukirangan muodostavat määräaikaiseuranta ja erilaiset seulonnat sekä niihin liittyvä perheiden neuvonta ja tukeminen. Perheen elämäntilanne, kulttuuritausta, tottumukset ja ympäristö otetaan huomioon. Neuvolan ensisijaisena tavoitteena on jokaisen lapsen mahdollisimman suotuisan kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen. Lapsen hyvinvointi riippuu koko perheen hyvinvoinnista, erityisesti vanhempien parisuhteen ja vanhemmuuden laadusta. Asiakasta kuunnellaan aktiivisesti, ja toiminnassa vältetään kaavamaisia ratkaisuja. Toiminta edellyttää perheen riittävää tuntemista, tilanneherkkyyttä, vanhempien oikeuksien ja päätöksenteon kunnioittamista sekä luottamuksen hankkimista.

Äitiysneuvolatoiminta tavoittaa käytännössä kaikki lapsiperheet jo ennen lapsen syntymää. Maahanmuuttajaäideillä on tarvetta terveydenhoitajan antamaan yksilölliseen terveysneuvontaan ja heille tulee tarjota samaa tietoa ja ohjausta kuin muillekin äideille. Eri kulttuureissa suhtautuminen imetykseen vaihtelee. Tuki ja ohjaus tulee räätälöidä yksilöllisesti asiakkaan kulttuuritaustan mukaan.

Avoin mieli ja aito mielenkiinto asiakkaan kulttuuritaustaa kohtaan auttavat muodostamaan luottamuksellisen suhteen. Maahanmuuttajille tarjotaan perhevalmennusta eri kielillä käynnin yhteydessä.

Ehkäisyneuvola tarjoaa erityispalveluita, jotka ensisijaisesti tähtäävät seksuaaliterveyden edistämiseen.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kunta järjestää kouluterveydenhuollon palveluja alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille. Kouluterveydenhuollon tukirangan muodostavat määräaikaiseuranta ja erilaiset seulonnat sekä niihin liittyvä perheiden neuvonta ja tukeminen. Perheen elämäntilanne, kulttuuritausta, tottumukset ja ympäristö otetaan huomioon. Asiakasta kuunnellaan aktiivisesti, ja toiminnassa vältetään kaavamaisia ratkaisuja. Toiminta edellyttää perheen riittävää tuntemista, tilanneherkkyyttä, vanhempien oikeuksien ja päätöksenteon kunnioittamista sekä luottamuksen hankkimista. Kouluterveydenhuolto jatkaa lastenneuvolassa aloitettua lapsen kasvun ja kehityksen seurantaa. Kouluterveydenhuollossa tarjotaan asiakkaille tarvittaessa tulkkipalveluita.

Opiskeluterveydenhuollon palvelut tarjotaan kuten muille kuntalaisille. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia. Kunnan on järjestettävä opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut. Palvelut on järjestettävä siten, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät kaikki opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut.

Terveydenhoitopalveluiden tavoitteet:

- Tulkin käyttö, perhejäsentä ei käytetä tulkkina
- Riittävän pitkät vastaanottoajat
- Tuki ja ohjaus kulttuuritaustan mukaan
- Imetysohjauksessa on huomioitava asiakkaan oma ja kulttuurin suhtautuminen imetykseen
- Huolehditaan, että asiakas ymmärtää normaaliin raskauteen liittyvät oireet ja tuntemukset, jolla voidaan välttää/vähentää turhia päivystyskäyntejä.
- Tuodaan esille suomalainen lainsäädäntö itsemääräämisoikeudesta ja fyysisestä koskemattomuudesta – otetaan puheeksi tyttöjen ympärileikkaus niiden asiakkaiden kanssa, jotka ovat lähtöisin alueilta, joissa tyttöjä perinteisesti ympärileikataan.

7.1.9. Lääkäreiden ja hoitajien vastaanotto toiminta

Kirkkonummen terveyskeskuksen vastaanotto toiminta tarjoaa kuntalaisille omalääkärin ja hoitajan palveluita kolmella terveysasemalla: keskustassa, Masalassa ja Veikkolassa. Terveyskeskuspalvelut on tarkoitettu kaikille kuntalaisille yhdenvertaisesti. Jokaisella kirkkonummelaisella on nimetty oma lääkäri. Ajanvarauksen yhteydessä tarkistetaan, tarvitseeko maahanmuuttaja tulkkipalveluita vastaanotolla. Kuntaan muuttaneille uusille pakolaisille tarjotaan hoitajan terveysinfo, missä esitellään terveyskeskuksen palveluja ja toimintaa sekä tehdä terveydentilan alkukartoitus. Terveysinfosta maahanmuuttaja ohjataan tarvittaessa muihin palveluihin. Aloite terveysinfon tulee maahanmuuttajien sosiaalityöntekijältä.

7.1.10 Terveysneuvontapalvelu

HUS Hyksin Terveysneuvontapalvelu (09)8710023 auttaa, kun tarvitaan neuvontaa terveysasioissa, sairauksien hoito-ohjeita tai tietoja terveyspalveluista. Kirkkonummeilaiset voivat soittaa numeroon vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden.

7.1.11 Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon palveluita tarjotaan maahanmuuttajille samalla lailla kuin muille kuntalaisille. Tulkkipalveluita käytetään aktiivisesti. Maahanmuuttajille jaetaan esitteitä heidän omalla kielellään. Hoidontarpeen arvion yhteydessä huomioidaan yksilölliset erityistarpeet, kuten aikaisemmat traumakokemukset ja muita pidempi hoitoaika.

7.1.12 Turvapaikanhakijoiden terveydenhuolto

Kunta on vastaanottolain 26 §:n 2 momentin nojalla velvollinen antamaan alaikäiselle turvapaikanhakijalle samat terveyspalvelut kuin kunnassa kotikuntalaisissa tarkoitettulla tavalla asuvalle henkilölle. Kunnan on järjestettävä alueensa raskaana olevien naisten, lasta odottavien perheiden sekä alle oppivelvollisuusikäisten lasten ja heidän perheidensä neuvolapalvelut ja järjestettävä kouluterveydenhuollon palvelut mukaan lukien suun terveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu myös oppilaan työelämään tutustuttamisen aikainen terveydenhuolto.

Turvapaikanhakijoilla ja pakolaisilla on samanlaisia terveysongelmia kuin suomalaisilla. Yleisimpiä turvapaikanhakijoiden terveysongelmia ovat vammat, psyykkiset traumat ja krooniset sairaudet kuten sydän- ja verisuonitaudit, diabetes ja verenpaine, joita hoidon katkeaminen usein vaikeuttaa. Kun he siirtyvät kuntapaikoille, hoitovastuu siirtyy kuntaan ja he saavat samat palvelut kuin kuntalaiset.

Suurella osalla Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista on traumakokemuksia. Syitä traumatisoitumiseen on monia: kidutus, kokemukset väkivallasta, hengenvaarallinen pakomatka, ahdistava ero ja huoli läheisistä sekä kotimaan sekasorto. Osa traumatisoituneista ihmisistä saa riittävästi tukea läheisiltään, mutta osa tarvitsee erityistä psykososiaalista tukea ja osa psykiatrista hoitoa. Kunnan on järjestettävä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tarpeellinen mielenterveystyö, jonka tarkoituksena on yksilön ja yhteisön mielenterveyttä suojaavien tekijöiden vahvistaminen sekä mielenterveyttä vaarantavien tekijöiden vähentäminen ja poistaminen.

7.1.13 Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten hyvinvointipalvelut huolehtii kirkkonummelaisten ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Toiminta jakautuu kotona asumista tukeviin palveluihin ja ympärivuorokautiseen hoivaan.

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tukea ikäihmisten toimintakykyä ja sitä kautta kohentaa heidän elämänlaatuaan. Toiminnassa korostuvat kuntouttava työote ja kotiin annettavat palvelut, jotka auttavat ikäihmisiä asumaan omissa kodeissaan mahdollisimman pitkään.

Seniори-infosta saa tietoa ikäihmisille tarkoitetuista palveluista ja toiminnasta. Kunnan omaan palvelutarpeen arvioijaan voi ottaa yhteyttä, jos oma tai läheisen kotona selviytyminen askarruttaa. Tapaamisessa selvitetään avun tarvetta ja arvioidaan millaisia palveluja ikäihminen tarvitsee. Kun ikäihminen tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää kotona, voi häntä hoitava henkilö saada omaishoidon tukea.

Tavoitteena on ikäihmisten mahdollisimman korkealaatuinen, turvallinen ja itsenäinen elämä omassa kodissa, tarvittaessa kotihoidon työntekijöiden tuella. Kun kotona asuminen ei enää onnistu tukipalvelujenkaan avulla, on aika siirtyä ympärivuorokautisten asumis- ja hoivapalveluiden asiakkaaksi. Kunnalla on paikkoja sekä omissa että yksityisiltä ostettavissa ympärivuorokautisissa asumisyksiköissä. Palveluihin pääsy edellyttää aina palvelutarpeen arviointia.

7.2. Sivistystoimen palvelut

7.2.1 Kotouttaminen perusopetuksessa ja lukiossa

7.2.1.1 Perusopetus

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaan: ”*Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-,*

uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.”

Kirkkonummen kunta järjestää eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluville oppilaille monipuolista opetusta ja oppimisen tukea. Koulutuksen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen ja mahdollisimman hyvien edellytysten saaminen jatko-opintoja varten. Monikielisen oppilaan opetus suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan kieli-, koulu- ja oppimistaustan perusteella joko suomenkielisessä tai ruotsinkielisessä perusopetuksessa.

Oppilas, jolla ei ole riittävää suomen kielen taitoa yleisopetuksen ryhmässä opiskelemiseen, aloittaa noin vuoden kestävässä perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmässä, minkä jälkeen oppilas siirtyy yleisopetukseen pääsääntöisesti oman alueensa kouluun.

Oppilas saa muiden aineiden opetuksen ohella suomi toisena kielenä -opetusta ja tarvittaessa tukiovetusta koko perusopetuksen ajan. Oppilaiden oppimista tuetaan kielitietoisien opetuksen menetelmien avulla.

Kirkkonummen kunta järjestää oman äidinkielen opetusta lähes kymmenessä eri kielessä ja pienryhmien uskontojen opetusta.

Kehittämistarpeet ja toimenpiteet

Tavoite1: Huolehditaan oppilaiden suomen kielen osaamisesta ja suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen toteuttamisesta opetussuunnitelman mukaisesti.

Monikielisten oppilaiden opetuksen yhtenä painopistealueena on suomi toisena kielenä – opetuksen kehittäminen. Perusopetuksessa on yhteensä kolme päätoimista S2-opettajaa Kirkkoharjun ja Nissnikun kouluissa. Muissa kouluissa S2-oppimäärän opetus toteutetaan erityisopettajan tai luokanopettajan antamana eriytettyä opetuksena suomi äidinkielenä -tunneilla, samanaikaisopetuksena tai erillisissä ryhmissä lukujärjestykseen palkitettuina. Erillisissä ryhmissä annettu S2-opetus on yleensä 1 – 2 tuntia viikossa.

S2-opetuksen suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät jatkuvaa tukea, täydennyskoulutusta ja opetukseen kohdennettuja määrärahoja. Tiedotetaan ja koulutetaan koulujen henkilöstöä S2-opetuksen tavoitteista sisällöistä, toteutuksesta, arvioinnista ja käytettävissä olevista materiaaleista. Koulujen S2-opetusta tuetaan erillisellä valtionosuudella.

Seurantamittari: S2-oppilaiden lukumäärä, suomi toisena kielenä -opetuksen toteutunut tuntimäärä opetukseen osallistuvaa oppilasta kohden, S2-opetuksen rahoitus/oppiilas, täydennyskoulutukseen osallistuneiden henkilöiden lukumäärä/vuosi

Tavoite 2: Oman äidinkielen osaaminen vahvistuu

Oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Kirkkonummella opetus on järjestetty keskitetysti. Opetus pyritään järjestämään niissä kielissä, joiden ryhmien minimikoko (5 oppilasta) täyttyy. Opetusta järjestetään lähes kymmenessä kielessä. Kieli vahvistaa kulttuurista identiteettiä, oman kulttuurin tuntemusta ja siteitä omaan kieliyhteisöön. Oman äidinkielen vahva hallintaa tukee myös muiden aineiden opiskelua.

Oman äidinkielen opettajien rekrytointi tulee aloittaa riittävän ajoissa pätevien opettajien saamiseksi, tehdään yhteistyötä naapurikuntien kanssa ja selvitetään etäopetuksen mahdollisuuksia opetuksen järjestämisen helpottamiseksi. Tärkeää olisi oman äidinkielen opettajien yhteistapaamiset ja heidän saamisensa osaksi koulu yhteisöä. Oppilaiden ilmoittautumista oman äidinkielen opetukseen tulisi tehostaa. Internetin kautta ilmoittautuminen on monille perheille liian haastavaa.

Seurantamittari: Monikielisten oppilaiden määrä, jotka osallistuvat oman äidinkielen opetukseen. Toteutuneiden kieliryhmien lukumäärä minimiryhmäkoon täyttyessä.

Tavoite 3: Valmistavan opetuksen opetusjärjestelyjen kehittäminen

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu oppilaalle, jonka suomen kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä perusopetuksen luokassa opiskeluun. Opetus kestää pääsääntöisesti yhden lukuvuoden, mutta oppilas voi siirtyä perusopetukseen jo aikaisemminkin. Opetuksessa noudatetaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Oppilaan eteneminen tapahtuu yksilöllisesti, kunkin oppilaan kielellisen tason, oppimisedellytysten ja oppimistarpeiden mukaisesti. Kirkkonummen kunnan valmistavan opetuksen ryhmät toimivat Kirkkoharjun ja Nissnikun kouluissa. Ryhmät ovat hyvin heterogeenisiä ja oppilaiden iät vaihtelevat 7 – 16 -ikävuoteen.

Ryhmien monimuotoisuus edellyttää täysiaikaista avustajaa valmistavan opetuksen ryhmiin. Jatkossa opetusjärjestelyjä tulee kehittää oppimisedellytysten parantamiseksi siihen suuntaan, että ainakin 1 – 6 lk ja 7 -9 -luokat toimisivat omina ryhminään. Ensimmäiselle luokalle menevien oppilaiden osalta voidaan kehittää inklusiivisen opetuksen mallia.

Seurantamittari: Valmistaville luokille osallistuneiden oppilaiden lukumäärä, ikäkauma ja henkilöstön määrä.

Tavoite 4: Monikielisten oppilaiden opetuksen tukeminen

Perusopetuksen opetusryhmiin siirtyy vuosittain valmistavasta opetuksesta oppilaita, joiden vähäinen suomen kielen taito vaikeuttaa eri oppiaineiden opiskelua. Kaikkein haastavimpia ovat perusopetuksen loppuvaiheessa muuttaneet ja oppilaat joiden koulunkäyntihistoria on puutteellinen. Kirkkoharjun koulussa on kehitetty tätä nivelvaiheen opiskelua palkkaamalla nivelopettaja lähinnä reaaliaineiden tukemiseen. Koulut voivat saada erillistä valtionavustusta S2-opetuksen lisäksi myös muun opetuksen tukemiseen.

Oppilaan oppimishistoria ja kehittymässä oleva suomen kielen taito tulee huomioida opetuksen ja tukitoimien suunnittelussa. Yksilökohtaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa eri opetus- ja arviointimenetelmien suunnitelmallisella ja tarkoituksenmukaisella käytöllä. Ruotsin kielen opetuksesta vapauttaminen ja vuosiluokkiin sitoutumaton opetus ovat myös yksilökohtaisen opetuksen vaihtoehtoja. Räätelöity oppimispolku voidaan toteuttaa yhteistyössä valmistavan opetuksen, S2-opetuksen ja aineenopettajien kanssa. Järjestetään täydennyskoulutusta ja toteutetaan vertaismentorointia eri koulujen välillä. Opinto-ohjaajien tuki hyödynnetään toisen asteen opintojen suunnittelussa ja tehdään suunnitelmallista yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa.

Seurantamittari: Perusopetuksen päättötodistuksen suorittaneiden monikielisten oppilaiden määrä ja suhteellinen osuus, jatko-opintoihin päässeiden monikielisten oppilaiden lukumäärä ja suhteellinen osuus, järjestettyjen täydennyskoulutusten määrä ja niihin osallistuneiden henkilöiden lukumäärä

7.2.1.2 Porkkalan lukio

Lukioon haetaan yhteishaun kautta ja pääsyedellytyksenä on perusopetuksen oppimäärä tai sitä vastaavat tiedot. Lukiokoulutuksen opiskelijavalinnassa ei tehdä suomen kielen osaamistasoa mittaavaa kielikoetta.

Lukiossa eri kielitaustoista tulevat oppilaat voivat valita joko suomi äidinkielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oman kielitaitonsa mukaan. Porkkalan lukiossa kaikki S2-opetuksen pakolliset kurssit opiskellaan erillisissä S2-opetuksen ryhmissä.

Ylioppilaskirjoituksissa opiskelijalla on mahdollisuus kirjoittaa äidinkielen kokeen sijasta suomi toisena kielenä -koe, jos hänen väestörekisteriin merkitty äidinkielenä on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Ylioppilastutkinnon arvostelua varten tehdään selvitys vieraskielisten opiskelijoiden kielitaustasta. Selvityksen perusteella ylioppilastutkintolautakunnalla on mahdollisuus huomioida vieraskielisyys opiskelijan ylioppilaskokeen arvioinnissa.

Tavoite:

Monikielisten oppilaiden opetuksen tukeminen

Lukioon eri kielitaustoista tulevien oppilaiden kielitaidon taso olisi hyvä testata heti lukuvuoden alkaessa niin, että opettajat voisivat ottaa huomioon heidän erityistarpeensa.

Porkkalan lukiossa on yksi suomi toisena kielenä -opettaja, joka huolehtii myös Kirkkoharjun koulun 7 – 9 -luokkien S2-opetuksesta. Lukion S2-opetuksen tavoitteena on opiskelijan suomen kielen osaamisen vahvistaminen niin, että kielitaito riittää lukio-opintoihin ja myöhemmin jatko-opintoihin.

Tavoitteena on lisätä tukea erityisesti reaaliaineissa S2-opiskelijoille. Porkkalan lukiossa on alkanut kokeilu, jossa yhteiskuntaopin kurssi opetetaan aineenopettajan ja S2-opettajan yhteistyönä.

Lukiokoulutukseen tulee oppilaita hyvin vähäisellä kielitaidolla ja koulutukseen myös hakeutuu ja tulee valituksi suhteellisesti vähän maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Lukiokoulutuksen saatavuuden ja vieraskielisten oppilaiden opiskelumahdollisuuksien parantamiseksi, Kirkkonummella tulisi harkita suunnitelmaa lukion valmistavan opetuksen järjestämisestä.

Seurantamittari: maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä lukiokoulutuksessa, ylioppilastutkinnon suorittaneiden maahanmuuttajataustaisten oppilaiden lukumäärä ja suhteellinen osuus

7.2.2 Kirkkonummen kansalaisopisto, Medborgarinstitutet i Kyrkslätt

Kirkkonummen kansalaisopisto on järjestänyt suomen kielen koulutusta maahanmuuttajataustaisille henkilöille jo yli 10 vuoden ajan. Kansalaisopisto järjestää ”Maahanmuuttajana Suomessa/ Finnish for Immigrants” intensiivisiä päiväkursseja (taitotaso A1) nonstop-periaatteella kolmessa eri moduulissa lukuvuoden aikana, sekä Luki- ja kirjoitustaidon harjoitukset -kurssin niille opiskelijoille, jotka eivät osaa aakkosia kunnolla (taitotaso A1). Lisäksi opisto järjestää kesälukukautena kertauskurssin. Kansalaisopisto järjestää myös suomen kielen jatkokursseja päivä- ja iltaopetuksena

sekä keskustelukurssin (taitotaso A2-B1). Iltakurssit ovat tavallisia vapaan sivistystyön kursseja. Kansalaisopisto järjestää myös maksuttomia ”Suomea lasten kanssa leikkien ja liikkuen”-kursseja maahanmuuttajataustaisille pienten lasten vanhemmille yhteistyössä avoimen päiväkotitoiminnan kanssa. Syksyllä 2016 aloitettiin suomen kielikahvila yhteistyössä kirjaston kanssa.

Yhteistyöllä kielten, liikunnan ja kädentaitojen opetushenkilöstön kesken maahanmuuttajataustaiset kielten opiskelijat pääsevät opiskelemaan kieltä myös toiminnallisesti kädentaitojen ja liikunnan parissa. Kansalaisopisto tarjoaa maahanmuuttajataustaisille henkilöille väylän kotoutumiseen ja paikalliseen verkostoitumiseen laajan opetustarjonnan kautta. Lisäksi kansalaisopisto toimii yhteistyöverkostossa mm. kirjaston, koulujen, neuvolan, kotouttamistyön, työvoimapalveluiden, Luckanin, Toimarin, seurakunnan ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Viime vuosina yhteistyö on ollut tiivistä kunnan liikuntatoimen ja eri urheilujärjestöjen kanssa Aluehallintoviraston rahoittaman MOVE IT -hankkeen myötä.

Vuodesta 2015 alkaen Aluehallintoviraston rahoittamat, kansalaisopiston MOVE IT -liikkeelle 1 ja 2 -hankkeet ovat toimineet merkittävässä roolissa kansalaisopiston maahanmuuttajien kotouttamistyössä. Hankkeiden avulla opiston suomen kielen opiskelijoita ja kaikkia kuntalaisia on kannustettu löytämään paikallisia liikuntatoimijoita, osallistumaan uusiin liikunta-aktiviteetteihin ja löytämään uusia liikuntaharrastuksia. Hankkeen jatko on suunnitteluvaiheessa.

Tavoitteet

Kansalaisopiston suomen ja ruotsin kielen kursseilla opiskellaan kielen alkeita, perus-sanastoa ja -rakenteita. Pääpaino on kommunikatiivisessa kompetenssissa ja tavoitteena on opiskelijoiden integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan sekä kotoutuminen Kirkkonummelle. Tavoitteena on integroida maahanmuuttajataustaisia kielten opiskelijoita myös kansalaisopiston muille kursseille heidän kiinnostuksen kohteidensa mukaan ja edistää näin kotoutumista. Viime vuosina yhtenä painopistealueena on ollut maahanmuuttajien integrointi liikunnan avulla MOVE IT -hankkeen puitteissa.

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden määrän kasvu Kirkkonummella on tuonut opiskelijoita kuntaan ja kursseille on ollut tarvetta. Kansalaisopiston kursseilla on huomioitu eri kohderyhmät. Pienten lasten vanhemmille kursseja järjestetään lähellä heitä avoimissa päiväkodeissa, päiväkurssit palvelevat päivisin kotona olevia ja iltakurssit enemmän työssäkäyviä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita.

Kunta ei ole rahoittanut maahanmuuttajien koulutusta Kirkkonummen kansalaisopistossa, vaan rahoitus on tullut Opetushallituksen ja Aluehallintoviraston kautta. Mikäli tämä rahoitus jää pois, suomen kielen opetuksen määrää joudutaan vähentämään kansalaisopistossa. Tilaaja-tuottaja -mallin mukaisen koulutuksen järjestämistä tulisi kehittää edelleen, sitä on käytetty kotouttamistyön tilatessa suomen opetusta Toimarin asiakkaille.

7.2.3. Varhaiskasvatus ja esiopetus kotoutumisen edistäjänä

Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus 20 tunnin laajuiseen viikoittaiseen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen haetaan sähköisellä lomakkeella, joka löytyy kunnan internetsivuilta.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa palveluohjaajat auttavat huoltajia löytämään lapselle ja perheelle tarkoituksenmukaisimmat palvelut sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Palveluohjaajiin saa yhteyden joko soittamalla numeroon 050-577 47 55 tai lähettämällä sähköpostin varhaiskasvatuksen.palveluohjaus@kirkkonummi.fi

Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa päivähoitopäällikkö ja päiväkotien johtajat antavat palveluohjausta.

Lapsen etu

Varhaiskasvatuksen arvoperustana on lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus ja lapsen syrjintäkielto (Varhaiskasvatus suunnitelmanperusteet 2016).

Kirkkonummen varhaiskasvatus tarjoaa lapselle laadukkaan oppimisympäristön lähtökohtana lapsilähtöinen varhaiskasvatuksen pedagogiikka sekä lapsen ja perheen osallisuus. Tulevaisuuden varhaiskasvatuspalvelut ovat asiakaskohtaistettuja palveluita, joissa toteutuu lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja vanhempien varhaiskasvatuspalveluiden tarve.

Kirkkonummen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat perhepäivähoito, päiväkotit, päiväkotien kerhot ja asukaspuistotoiminta.

Oppivelvollisuus alkaa sen vuoden elokuussa, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna lapsen on osallistuttava vuoden kestävänsä esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan (PoL 26a §).

Oman äidinkielen ylläpito-opetukseen ovat oikeutettuja esiopetuksessa olevat vieraskieliset lapset. Samassa opetusryhmässä voi olla esioppilaita sekä usean vuosiluokan oppilaita. Opetus pyritään järjestämään, mikäli samaan kieleen ilmoittautuu vähintään viisi oppilasta

Lisää tietoa varhaiskasvatuksesta eri kielillä löytyy osoitteesta <http://www.info-pankki.fi/fi/elama-suomessa/perhe/lapsen-hoito>

Kieli ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Jokaiselle varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevalle monikieliselle lapselle tehdään Monikielisen lapsen S2-suunnitelma.

Vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016)

Päiväkoti ja perhepäivähoito

Varhaiskasvatusta järjestetään sekä kunnallisissa että yksityisissä päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Päiväkodeissa lapset ovat yleensä ryhmissä, joissa on kolme

kasvattajaa. Alle 3-vuotiaiden lasten ryhmissä on kolme kasvattajaa ja 12 lasta. Yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä on kolme kasvattajaa ja 21-24 lasta. Toiminta tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä. Perhepäivähoidossa hoitaja hoitaa lapsia omassa kodissaan. Hoitaja voi hoitaa neljää lasta kerrallaan, lisäksi hoidossa voi olla yksi esiopetus- tai kouluikäinen lapsi.

Avoimen varhaiskasvatuksen kerhot

Kerhot tarjoavat kotihoidossa olevalle 2-5-vuotiaalle lapselle mahdollisuuden osallistua varhaiskasvatukseen eli suunnitelmalliseen ohjattuun toimintaan lapsiryhmässä. Kerhossa ollaan 2,5 tuntia ilman vanhempia kahtena tai kolmena päivänä viikossa. Ryhmäkoko on n. 13 lasta. Kerhossa työskentelee kaksi ohjaajaa.

Asukaspuistot

Kirkkonummen asukaspuistot ovat kynnyksettömiä kohtaamispaikkoja kaikille lapsiperheille tarjoten monipuolista varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvaa toimintaa. Asukaspuistoissa voi tutustua muihin lapsiperheisiin, lapsi voi saada leikkikavereita ja vanhemmat tukea vertaissuhteista.

Asukaspuistot toimivat kulttuurien kohtaamispaikkoina. Asiakkailta on mahdollisuus tuoda esille ja toteuttaa omaa kulttuuriaan sekä tapojaan ja tutustua suomalaiseen kulttuuriin yhdessä tekemisen kautta. Toiminta, ympäristö ja kuvallinen viestintä asukaspuistojen tiloissa edesauttavat suomen kielen omaksumista ja ymmärtämistä. Monialaisen yhteistyön kautta asukaspuistojen henkilökunta tuntee kirkkonumme-laista palvelutarjontaa lapsiperheille ja osaa tarvittaessa ohjata asiakkaita palvelujen äärelle. Yhteistyössä kansalaisopiston kanssa järjestetään lapsiperheille suunnattua suomen kielen opetusta.

Tulkkipalvelut

Tulkkipalveluita käytetään aina tarvittaessa yhteistyöpalavereissa huoltajien kanssa.

Kehittämistavoitteet

Tavoite 1: Lasten suomi toisena kielenä opetusta toteutetaan suunnitelmallisesti ja oppimista seurataan järjestelmällisesti.

Seuranta: Lapsen suomen kielen oppimista seurataan Pienten Kielirepun avulla.

Tavoite 2. Monikielisten lasten sijoittelu useaan eri päiväkotiin keskittämisen sijaan.

Seuranta: Kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten lukumäärän seuranta yksiköittäin kuukausittain.

Tavoite 3. Lisätään monikielisten työntekijöiden ja harjoittelijoiden määrää päiväkodeissa ja asukaspuistoissa suhteessa monikielisiin lapsiin.

Seuranta: Monikielisten työntekijöiden ja harjoittelijoiden lukumäärän seuranta vuosittain.

Tavoite 4. Henkilökunnan osaamistasoa lisätään koulutuksilla.

Seuranta: Seurataan puolivuositain, että järjestettyihin koulutuksiin osallistutaan kaikista yksiköistä.

7.2.4. Nuorisopalvelut

Kirkkonummen kunnan nuorisopalvelut toteuttavat alueellista nuorisotoimintaa viidessä eri nuorisotilassa: Gesterbyn nuorisotalossa, Kantivikin nuorisotilassa, Laajakallion nuorisotilassa, Masalan monitoimitalon nuorisotiloissa, sekä Veikkolan nuorisotilassa. Sen lisäksi Masalan Nuorisoteatteri tarjoaa nuorisoteatteritoimintaa eri-ikäisille nuorille.

Nuorten- ja varhaisnuorten iltoja, tapahtumia ja konsertteja, sekä nuorisoteatteritoimintaa järjestetään nuorisotiloissa eri puolilla kuntaa arkisin. Maahanmuuttajanuoret ovat tärkeä nuorisotilojen kävijäryhmä niin tilatoiminnassa, tapahtumissa, kuin myös teatteritoiminnassa.

7.2.5 Liikuntapalvelut

Liikuntatoimi järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa sekä ylläpitää liikuntapaikkoja. Liikuntapalvelut kehittävät erityisesti lasten ja nuorten liikunnallisten elämäntapojen edellytyksiä yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden kanssa sekä koordinoi paikallista yhteistyötä kolmannen sektorin ja kunnan lasten ja nuorten parissa toimivien tahojen kesken. Näillä toiminnoilla pyritään vaikuttamaan kaikkien Kirkkonummen kunnassa asuvien lasten ja nuorten liikunnallisiin olosuhteisiin.

Liikuntapalveluilla on kaikille avointa liikunnanohjausta. Uimahalli on yksi tärkeimmistä liikuntapaikoista, jossa on tarjolla sekä ohjattua että omatoimista liikuntaa. Suurimman osan kunnan alueella toimivasta ohjatusta liikuntapalvelutuotannosta toteuttaa paikalliset urheiluseurat. Liikuntapalvelut ylläpitävät kaikille avoimien liikuntatapahtumien ja kurssien ja toimintojen tiedottamiseen tarkoitettua Kirkkonummi Liikkuu Facebook-sivustoa yhteistyössä seurojen kanssa. Kaikki avoimet toiminnot ja liikuntapaikat ovat tarjolla myös maahanmuuttajille.

7.2.6 Kulttuuripalvelut

Kirkkonummen kunnan kulttuuritoimessa on laadittu selkokielineen paikallishistorian esitelmä kuvakoosteineen monikulttuuristen ryhmien perehdyttämiseen. Aineistoa on käytetty suomen kielen kurssien yhteydessä myös yhdistettynä museovierailuihin. Palaute kuulijoilta on ollut erittäin hyvää. Oma historia ja kulttuuri ovat osa yksilön identiteettiä asuinpaikasta riippumatta. Samankaltaisuudet oman historian kanssa esim. vanhassa maanviljelyskulttuurissa tai Porkkalan evakoiden kohtaloissa ovat herättäneet kiinnostusta.

Työllistymisyksikkö Toimarin kanssa yhteistyö on ollut jatkuvaa. Mahdollisuuksien mukaan on tarjottu työkokeilupaikkoja eri kulttuureista tulleille henkilöille. Työkokeilussa olleet henkilöt ovat mm. kääntäneet paikallishistoriaan liittyviä esitteitä omalle kielelleen ja ovat siten voineet tutustuttaa omaa kieliryhmäänsä Kirkkonummen historiaan. Työkokeiluissa on myös tarjottu mahdollisuuksia myös suomenkielen taidon vahvistamiseen ja ATK-osaamisen kehittämiseen.

7.2.7 Kirjasto

Kirkkonummen kirjasto on kaikille kuntalaisille avoin julkinen tila, johon voi tulla viettämään aikaa, kohtaamaan ihmisiä ja olla osallisena erilaiseen toimintaan. Maahanmuuttajataustaisille kuntalaisille kirjasto toimii parhaimmillaan porttina suomalaiseen yhteiskuntaan.

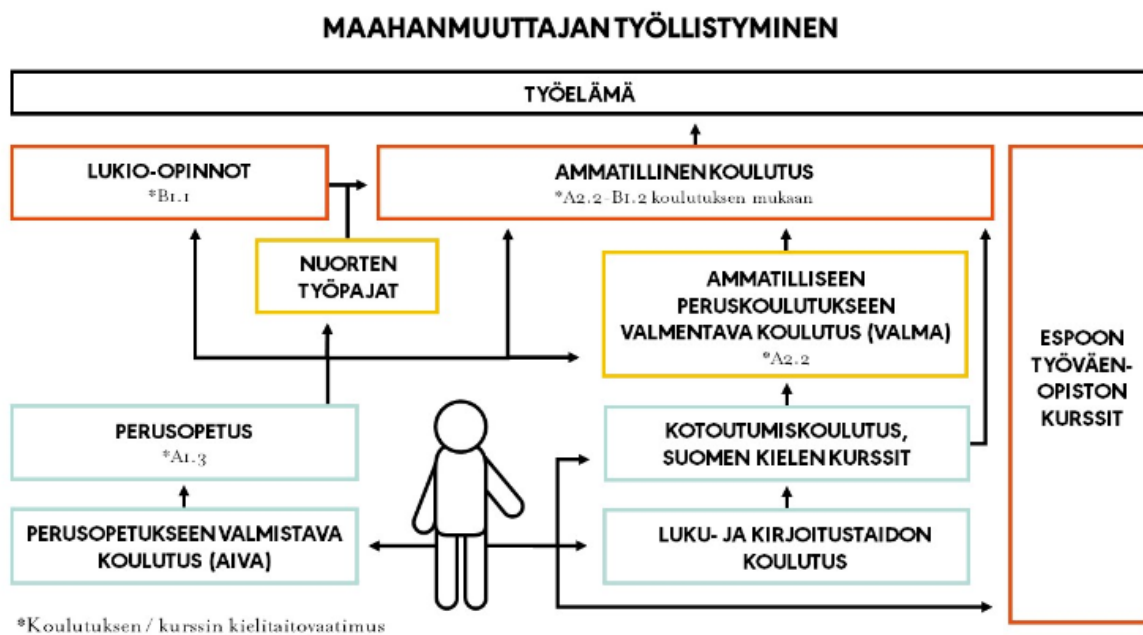
Kirjastoon hankitaan aktiivisesti materiaaleja kielenoppimisen tueksi, kuten kielikursseja, sanakirjoja ja selkokielistä kirjallisuutta. E-aineistojen ja vieraskielisen aineiston avulla kirjastosta on mahdollista löytää luettavaa omalla äidinkielellään. Jos kirjastosta ei löydy kirjoja omalla äidinkielellä, niitä voidaan tilata maksutta Monikielisestä kirjastosta Helsingistä. Monikielisen kirjaston aineistoja toimitetaan muun muassa päiväkodeille. Kirjaston kotipalvelu on tarkoitettu niille kuntalaisille, jotka sairauden, vamman tai korkean iän vuoksi ovat estyneitä asioimaan itse kirjastossa.

Kirjastossa järjestettävät tapahtumat ovat kaikille avoimia ja maksuttomia. Kirjasto on myös paikka, jossa kuntalaiset voivat järjestää itse omia tapahtumiaan. Kokoushuoneet ovat asiakkaiden varattavissa pieniin ryhmätapaamisiin tai kokouksiin maksutta. Erityisesti maahanmuuttajille suunnattuja tapahtumia ovat erikieliset satutunnit sekä suomen kielen kielikahvila, jossa harjoitellaan suomen kielen puhumista.

Kirjasto tekee yhteistyötä eri toimijoiden, kuten kansalaisopiston, koulujen, varhaiskasvatuksen ja kolmannen sektorin kanssa. Kansalaisopiston Suomen kielen opiskelijat käyvät tutustumassa kirjastoon ja sen palveluihin. Kirjasto tukee lasten ja nuorten lukemista ja lukutaidon kehittymistä. Kirjavinkkauksia tarjotaan joka luokka-asteelle S2-oppilaat huomioiden.

Kirjastossa on mahdollista käyttää tietokoneita, tulostaa, kopioida, skannata ja faksata. Pääkirjastosta löytyy lisäksi digitointilaitteet, 3D-tulostin, vinyylileikkuri ja lämpöprässi. Laitteet ovat asiakkaiden vapaassa käytössä ajanvarauksella ja niiden käyttöön saa opastusta.

8. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian toiminta maahanmuuttajien työllistämässä

Nämä alla olevat linkit on otettu koulutuskeskus Omnian sivuilta ja niistä löytää hyödyllisiä koulutusvaihtoehtoja maahanmuuttajille.

[Suomi toisena kielenä](#)
[Suomen kielen kurssit – kieli haltuun.](#)

[Suomen kielen yleinen kielitutkinto \(YKI\)](#)
[Yleinen kielitutkinto Suomen kansalaisuutta varten.](#)

[Kotoutumiskoulutus](#)
[Kotoutumiskoulutuksessa opit suomea ja mahdollisuutesi työllistyä paranevat.](#)

[Perusopetuksen valmistava koulutus aikuisille \(AIVA\)](#)
[AIVA valmentaa perusopetukseen.](#)

[Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus \(VALMA\)](#)
[VALMA:ssa löytyy oma polku ammattiin.](#)

[Aikuislukion kurssit](#)
[Espoon aikuislukion opiskelijaksi, lukiopolulle kaksoistutkintoa suorittamaan vai suoraan kirjoituksiin ammatillisen tutkinnon pohjalta?](#)

[Nuorten työpajatoiminta](#)
[On turha notkia kotona, kun voit tulla Omnian nuorten työpajoille!](#)

[Espoon työväenopiston tarjonta — oppia ja iloa](#)
[Tavoitteellista, käytännöllistä, hauskaa tai luovaa, pientä tai isoa. Haluamme tuupata sinut elinikäisen oppimisen polulle!](#)

Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymässä Luksiassa opiskelijat, jotka eivät puhu suomen kieltä äidinkielenään, voivat opiskella suomen kielen tutkinnon. Toisena vaihtoehtona on Valma-koulutus, jonka avulla voi parantaa kielitaitoaan. Sinne haetaan yhteishaun kautta www.opintopolku.fi -palvelussa.

9. Ely-keskuksen järjestämä koulutus

Kirkkonummelaiset maahanmuuttaja-asiakkaat kutsutaan pääsääntöisesti Espoossa järjestettäviin koulutuksiin. Espoossa ELY-keskuksen kilpailuttamaa kotoutumiskoulutusta tuottaa kolme palveluntuottajaa: Omnia, Luksia ja Arffman Consulting. Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta järjestää Axxell Utbildning.

Asiakasohjaus tapahtuu siten, että asiakkaat ohjataan ensin Testipisteen toteuttamaan suomen kielen lähtötasoarviointiin Helsinkiin. Testissä kullekin asiakkaalle määritellään sopiva koulutuspolku ja lähtötaso. TE-toimisto kutsuu asiakkaat koulutukseen, kun sopiva koulutus alkaa tai jostakin alkaneesta koulutuksesta vapautuu paikka.

Ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta järjestetään Helsingissä, Karjaalla ja Porvoossa. Koulutukseen sisältyy lähtötasotestaus.

ELY-keskuksen kilpailuttamien koulutusten lisäksi kotoutujat voivat suorittaa opintoja myös omaehtoisina opintoina. Opintojen aikana opiskelijat voivat saada työttömyys-
uutta, kun tietyt ehdot täyttyvät.

10. Kolmas sektori

10.1. Punainen Risti

Kirkkonummella toimii kaksi Punaisen Ristin osastoa, jotka ovat SPR Kirkkonummen osasto ja FRK Kyrkslätt svenska avdelning. He tekevät vapaaehtoisvoimin tiivistä yhteistyötä kotoutumisen helpottamiseksi. Toiminnasta tiedotetaan Rednetissä (<http://rednet.punainenristi.fi/kirkkonummi> tai <http://rednet.rodakorset.fi/Kyrkslatt>) ja Facebookissa SPR Kirkkonummi – FRK Kyrkslätt.

Osastot järjestävät seuraavaa toimintaa:

- Ystävä- ja tukihenkilötoiminta: Tulijalle tueksi -ystäviä auttamaan asumiseen ja kotoutumiseen liittyvissä asioissa
- erilaisia keräyksiä (vaatteita VOKeihin, kodintarvikkeita omaan kotiin muuttaville, jopa huonekaluja jne.)
- monenlaista kuljetusapua
- virkistystoimintaa vastaanottokeskuksissa
- suomen kielen opetusta kolme kertaa viikossa Luckanilla ja myös VOKeissa
- Kurseja järjestetään myös maahanmuuttajille, jotka haluavat toimia vanhusten tukena tai vertaistukena maahanmuuttajille.

10.2 Luckan

- ohjaus- ja neuvontapalvelut maahanmuuttajille tiistaisin ja torstaisin, esim. työnhaku, CV:n kirjoittaminen, kielikurssit, vapaa-ajan harrastukset, opiskelumahdollisuudet.
- Kunnan sosiaaliohjaajan vastaanotto kahdesti viikossa kahden tunnin ajan. Mahdollisuus myös ruotsinkieliseen kotoutumiseen.
- mentoriohjelma FIKA. Koulutamme ja välitämme vapaaehtoisia mentoreita maahanmuuttajille, joilla on samankaltainen ammatti, opiskelutausta tai harrastus, ohjelman kesto 6 kk, 4-8 h / kk. Kokemusten vaihtoa ja verkostojen laajentamista.
- kurseja ja tapahtumia, esim. Family Day 2 kertaa vuodessa, hyvinvointityöpajoja, ruotsinkielinen kielikahvila. Työnhakuun / työllistymiseen liittyviä kurseja, esim. hygieniapassi ja ensiapukurssi englanniksi.
- monikielinen ja -kulttuurinen teatterikerho lapsille ja koko perheelle.
- kielikurssien ja -kahviloiden toiminta
- Job days: työnvälitystapahtuma
- Life in Kirkkonummi -ryhmä koordinoi ajankohtaisia tapahtumia
- Luckanin tilat vapaasti käytettävissä eri tilaisuuksia varten: Kylätapaamiset, teemaillat, tiedotustilaisuudet, kurssit.

10.3 Kirkkonummen suomalainen seurakunta

Seurakunta on kansainvälinen, monikulttuurinen kokoontumispaikka maahanmuuttajille ja kantaväestölle. Seurakunnan toimintoja ovat diakonian asiakastyö (taloudelli-

nen auttaminen ja henkinen tuki), vapaaehtoistyö, leiri- ja retkitoiminta. Masalan kirkossa pidetään kansainvälisiä, osin englanninkielisiä jumalanpalveluksia. Seurakunnan maahanmuuttajatyön painopistealueita ovat kotoutumisen tukeminen, yhteistyö vastaanottokeskusten kanssa ja viranomaisyhteistyö.

11. Yhteenveto kehittämistoimenpiteistä

Konsernihallinnon kehittämistavoitteet

- huolehditaan nykyistä aktiivisemmin, että kunnan rooli maahanmuuttajien työllistäjänä vahvistuu
- varmennetaan, että kunnan neuvontapalveluissa on valmiudet antaa neuvontaa ja ohjausta maahanmuuttajille
- maahanmuuttajien kotouttamisohjelma päivitetään kerran valtuustokaudessa valtuustokauden viimeisenä vuotena

Perusturvan kehittämistavoitteet

- järjestetään maahanmuuttajatyöhön liittyvää koulutusta kunnan työntekijöille säännöllisesti
- huolehditaan siitä, että maahanmuuttajille tarjotaan tulkkipalveluita sekä tarpeeksi aikaa tulkin kanssa asioimiseen. Kaikilla kunnan työntekijöillä on valmiudet käyttää tarvittaessa tulkkia. Perhejäsentä ei käytetä tulkkina
- riittävän pitkät vastaanottoajat kommunikaatio-ongelmien varalta
- tuki ja ohjaus kulttuuritaustan mukaan, esim. imetysohjauksessa on huomioitava asiakkaan oma ja kulttuurin suhtautuminen imetykseen
- kerrotaan asiakkaalle suomalaisesta lainsäädännöstä liittyen itsemääräämiskeuteen ja fyysiseen koskemattomuuteen
- laaditaan kunnan tärkeimmistä peruspalveluista monikieliset esitteet (suurimmat kieliryhmät)

Sivistystoimen kehittämistavoitteet

- huolehditaan oppilaiden suomen kielen osaamisesta ja suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen toteuttamisesta opetussuunnitelman mukaisesti.
- oman äidinkielen osaamisen vahvistaminen
- valmistavan opetuksen opetusjärjestelyjen kehittäminen
- monikielisten oppilaiden opetuksen tukeminen
- lasten suomi toisena kielenä -opetusta toteutetaan suunnitelmallisesti ja oppimista seurataan järjestelmällisesti.
- monikielisten lasten sijoittelu useaan eri päiväkotiin keskittämisen sijaan
- lisätään monikielisten työntekijöiden ja harjoittelijoiden määrää päiväkodeissa ja asukaspuistoissa suhteessa monikielisiin lapsiin
- henkilökunnan osaamistasoa lisätään koulutuksilla
- laaditaan kunnan tärkeimmistä peruspalveluista monikieliset esitteet (suurimmat kieliryhmät)